

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Minerva, sive de causis latinae linguae commentarius

Sánchez, Francisco

Schoppe, Caspar

Perizonius, Jacobus

Franequera, 1687

Cap. VII. - Sextus casus in universum a praepositione pendet. Ablativus absoluto rejicitur. Se consule orabat Cicero, latinum sextus casus tertioine, veli

[urn:nbn:de:bsz:31-109138](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109138)

Deus meus respice in me; quum rectus fit, & legamus apud Prudentium, Dee in vocativo.

CAP. VII.

Sextus casus in universum à præpositione pendet. Ablativus absolutus rejicitur. Se

Consule orabat Cicero, Latinum.

Sextus casus tertius in e, vel i.

Sextus casus * proprium nomen non habet; neque enim semper significat ablationem, ut inde ablativus dicatur. Priscianus comparativum casum nominat; quia in sola comparatione, ut ipse putat, à præpositione non regitur, sed ex comparativi natura. Nos sextum casum appellemus, aut casum præpositionis; quia semper à præpositione regitur; ut sigillatim exponemus.

Ablativus casus male sic dicitur.

Rectius vocatur casus præpositionis.

In comparatione, ut doctior omnibus, deest Præ. vide Ellipsim.

In illis formis: Ditiore opinione; Calceus major pede: † potius videtur deesse Pro, quam Præ;

I 4 nam

* [Proprium nomen non habet] At vide, quæ notavi ad Lib. I. cap. 6. pag. 25.

† [Potius videtur deesse Pro, quam Præ] Ego vero putem rectius intelligi in his quoque locutionibus præ. Nam ditiore præ opinione hominum significat supra opinionem, æque, ac si dicerem ditiore est Marius præ Sempronio. At si dicas, ditiore pro opinione hominum, nisi addas quoniam, longe aliud dixeris, scilicet, eum de quo loqueris, ditiorē esse aliis quibusdam juxta opinionem hominum. Confirmatur hoc, aliquo modo ex Suet. Ocl. cap. 7. Nec quoniam prius pro potestate suscipiit. Ubi pro licet proxime sequatur comparativum, neutquam tamen est præpositio comparationis, sed aliud quid notat. Immo vero, si etiam non quam addatur, tamen vel sic quoque in com-

nam solet addi sæpè *Pro*, aut, *Quam pro*; ut fit *Syntaxis*, *Major est calceus pro pede*, vel *quàm pro pede*. Liv. lib. 25. *Major quam pro numero hominum editur pugna*. Ellipsis præpositio.

De instrumenti, pretii, modi, & verborum copix, inopiæ præpositionibus, vide Ellipsum.

Ablativus absolutus.

In ablativo, quem falso *absolutum* vocant, valde sunt allucinati Grammatici: sed illis danda venia est; hoc enim altioris est considerationis, quam quo possit ingenium Grammaticorum ascendere. Ellipsis præpositio.

Præcipiunt grammatici in hoc ablativo, quem vocant absolutum, cavendum esse, ne duæ illæ orationes sint ejusdem suppositi: negant enim dici Latinè, *Se Consule orabat Cicero*. Sed ratio stat contra: nam si subintelligitur semper præpositio, cur non dicam; *Sub me præceptore discam*, ut dicitur; *Paulo præceptore discam*? Ovidius de Narcisso; *Lacrymas quoque sæpe notavi*, *Me lacrymante tuas*: & lib. 2. *Amorum*; *Me duce ad hunc voti finem, me milite veni*: idem 2. *Factor*. *Hic castas duce se jubet esse maritas*. Lucan. lib. 5. *Et Letos fecit se Consule fastos*: idem lib. 6. *Seque arma tenente, ac nondum strato Magnum vicissè negavit*. Claudianus; *Illicitas Consul penas se Consule solvet*. Plaut. *Bacchidib*. *Nec equidem illam me vivo corrumpi sinam*: [idem Truc. *Ostendit se mihi infide-*

paratione *pro* intelligi putem ex eo, quod Vetusissimi dixerè frequenter conjunctim *præquam*, ut videre est apud Plautum Mostel. V. 2. 25. *Minoris omnia facio præquam quibus modis me ludificatus est*, q. d. *integre*, *facio omnia rem minoris momenti, præ ea re, juxta quam rem sunt modi, quibus &c.* Ita hæc explicanda & supplenda colligo ex alio loco, ubi occurrit *præquod*. Stichus II. 3. 38. *Omnes res reliquas habeo, præquod tu velis, pro, præ eo quid &c.*

fidelem nunquam se viva fore.] idem Aulularia;
 In meis adibus me absente neminem volo intromitti:
 idem Milite; Si ego me sciente passerem vicino meo
 eam fieri iniuriam: ibidem; Te vidente vides: idem
 Mostell. Priusquam te me viro nunquam finam aut
 egere aut mendicare. Terent. Heaut. Qui se vi-
 dente amicam patiatum suam. Sedigitus in censura
 comicorum; Eum me iudice errorem dissolvam tibi
 Quinctil. lib. 8. Hibericas herbas se solo nequidquam
 intelligente dicebat: idem declamatione 4. Te vo-
 lente misisti. Curtius lib. 4. Quibus occultatis, Si-
 dona de vestigiis sunt. Suetonius Tiberio. 31. Iterum
 censente ut Trebianis legatam pecuniam transferre con-
 cederetur, obtinere non potuit. Plinius lib. 10.
 cap. 9. Absentique etiam se inspectante patitur:
 idem lib. 8. Prodentem se auctor est M. Varro:
 idem lib. 7. cap. 2. Horum supra centum viginti
 millia fuisse se prodentem Ctesias scribit. Cicero in
 Bruto; Se audiente locuples auctor scribit Thucydides.
 Idem 3. Philipp. Nobis vigilantibus, & multum
 in posterum providentibus, populo Rom. consentiente,
 erimus profecto liberi brevi tempore: idem lib. 15.
 Famil. Non potes effugere huius culpae poenam, te
 Patrono: ibidem lib. 1. Tenebam memoria nobis con-
 sulibus, &c. Ibidem; Denique memineram nobis
 privatis, &c. Ibidem in Pisonem; quae orna-
 menta etiam in sexto Clodio te Consule esse voluisti.
 Seneca de vita beata; Populo spectante fieri cre-
 dam quidquid me conscio faciam: idem 3. episto-
 larum; Acerbum iri, quanto acerbius si id te fa-
 ciente patiaris. Laurentius Valla lib. 3. cap. 64.
 illud Horatii in Arte tanquam novè dictum
 admiratur; Laudator temporis aucti se puero. Tu sic
 dispunge, & separa; Aucti se puero, non lauda-
 tor se puero.

Ablativus tertiæ declinationis in e, vel in i

I 5 * an-

Terminatio duplex
Ablativi
tertia.

* antiquitus desinebat, de quo sic Consentius Romanus; Sed consuetudo, & autoritas variat, & intra hoc pugnat, ut plerique in hac parte dubium dixerint ablativum. Hæc ille. Nos id probemus primum exemplis substantivorum adductis, deinde adjectivorum. Varro lib. 1. cap. 3. Rustic. *Fenestras habere oportet ex ea parti, unde commodissime perflari possit: & lib. 3. cap. 3. In secunda parti: & infra; in tertia parti.* Plaut. Menech. *Satur nunc loquitur de me, & de parti mea.* Lucret. lib. 6. *Ille ex æsifera parti venit annis ab Austro: & lib. 4. Et libella aliqua si ex parti claudicat bilum.* Cato cap. 37. *Ex segeti vellito ebulum.* [Catull. *Suscitat à cano vultu, rium capiti*] Persius; *Nonne pudet capiti non posse pericula cano Pellere: idem; Vos, ò patricius sanguis, quos vivere fas est Occipiti cæco: idem Satyr. 2. & acri bile tuænet.* Virgilius in Sileno; *Serta procul tantum capiti delapsa jacebant: idem 9. Æneid. Discussæque jubæ capiti: & lib. 7. Cum dentibus albis Indutus capiti: idem Eclog. 1. & ingrata premeretur caseus urbi non unquam, &c. sic enim difpungendus locus.* Cic. 4. de Rep. citante Nonio: *Orbi terrarum comprehensos.* Varro; *Claudatur Oceano. Libyco mare, flumine Nilo.* Elegans jocus est Plauti in Milite, IV. 7. de mare & amare: *Nam si abstinuissem amare tanquam hoc iteret.* Aufonius de Occasione; *Hæus tu occipiti calvo es.* Et lib. ff. 28. l. ult. de hæred. instituendis; *licet modus institutioni contineretur; & in l. ff. de hæred. inst. Contra esse doti: & l. i. §. prævaricatorem ff. ad Turpil. Mumovi defungi.* Sax-

* *Antiquitus desinebat*] Immo antiquitus erat idem cum Dativo. Vide quæ disputavi ea de re supra pag. 25. & 26. De utraque vero terminatione Ablativi in Adjectivis & Substantivis vide Voss. Anal. lib. II. cap. 11. & 12.

Sæpe in Digestis legimus hos ablativos, petitioni, ferrumationi, affinitati, promissioni, conditioni: & l. 27. D. de Eviction. Noxale, pro noxali.

„[Plaut. Afin. *Tanquam si claudus sim, cum fusti est ambulandum*] Tacit. *Fusti caput ejus affixit.* Apulej, lib. 4. *Paratus non fusti tantum, sed machæra percussus occumbere.* Lucret. lib. 2. *Nam sæpe in colli tondentes pabula leta: idem lib. 5. Terrarum qui in orbi, &c. Gell. lib. 1. c. 3. Hac finiames: ibid. qua fini: & lib. 7. cap. 3. ea fini.* Cato cap. 113. *ansarum infirmarum fini.* Jam de nominibus neutris in *e, al, ar,* hæc sunt Prisciani verba: *Vetustissimi solebant hujuscemodi nominum ablativum etiam in E. proferre.* Hæc ille, & citat antiquos. Ego addo Ovid. in Ibin; *Et summam Lybico de mare carpat aquam: & 5. Trist. eleg. 2. Exiguum pleno de mare demat aque.* Lucret. lib. 1. *E mare primum homines.* Catull. *Cum veniret à mare novissimo.* Quid dicam de nominibus adjectivis? Ovid in epist. *Hument inculta fonte perenne gena: & Pastor. 3. Anime perenne latens Anna perenna vocor: & 6. Fast. Estaque de porca cruda bimestre tenet: idem in epist. Paridis; Fore ut à caeleste sagitta figar: idem 15. Metam. Specie caeleste resumpta: „ [Idem 4. „ Trist. *Esse Chimeram, A truce que flammis se parat angue leam, Catull. Sed Troja absente, „ Troja infelice sepulchrum.*] Lucanus lib. 7. *Erepto natale feret.* Horatius; *Carite cera digni: idem 1. Carm. Cum Tyburte via.* Varro 2. Rust. c. 3. *Collo breve, gurgulione longiore.* Suet. Vesp. *Convivabat assidue, ac sæpius recta, ac dapsile, ut macellariorum adjuvaret.* Præterea *vigil, & pugil,* confessione omnium, faciunt in *e,* vel *i.* at sunt adjectiva; & si *imber* facit *e,* vel *i,* cur composita non facient similiter, quæ omnia sunt ad-*

ad-

adjectiva; ut *September*, *October*, &c. Nomina quoque in *as* gentilia olim (teste Charisio, & Prisciano) erant in *Atis*, & *ate*; ut *Arpinatis*, & *Arpinate*. Sed in *e*, & *i*, mittunt ablativum; quamvis sint qui negent per *e*. quos refellit Cicero pro Cluent. *Fratres gemini fuerunt ex municipio Alatrinate*: idem 5. *Tuscul. Nisi ab homine Arpinate didicisset.* Livius lib. 5. *In Capenate agro*: idem lib. 10. *Ex agro Sentinate.* Valer. Maxim. lib. 6. *Ex illo Mario tam humili Arpinate*, Mart. *Metamque lactis Sarsinate de silva*, Sunt & alia apud Plinium, & cæteros. Sospiter Charisius ex Cæsare, Plinio, & Varrone: *Si de persona loquamur, in e fiet ablativus*: si vero de re alia, in *i*: ut, ab homine breve, & ab itinere brevi: quare ab ædile semper dicendum, quia semper de homine dicitur. Hæc ille. Priscianus etiam ex eodem Charisio asserit; Si nomen sit proprium ex adjectivo, nunquam per *i* effertur; ut, à Juvenale, à Martiale, à Prudente, à Clemente: si de negotio loquaris, per *i* tantum; ut, in re clementi, Ego vera illos præcepisse puto, sed melius est, ut jam dicamus usu esse factum, ut promiscuè adjectiva omnia mittant in *e*, vel *i*, ablativum. Ex tam multis colligitur errasse Grammaticos, dum præcipiunt, nomina oppidorum, ubi aliquid fit, si sint tertiæ declinationis, poni in dativo; ut, *natus Carthagini, Syconi habitat, & ruri vitam agit.* Ego assero melius dici, *rure vivit, Carthagine natus*, sed si illa reperiantur, dativos non esse, sed ablativos. „[Horat. *Quinque dies tibi pollicitus me rure futurum.* Plaut. „Casin. *Uxorem ubi rus abdaxero, rure incubabo* „usque in præfectura mea: idem; Ego ajo hoc fieri „in Gracia, & Carthagini:] Idem Mostell.

De rectione casuum. 141

Veniunt ruri rustici. Terent. Phor. Opus ruri faciendum. Justinus lib. 1. Ruri iter ingressus: A pluri nunc dicimus, Charisius magis probat à plure, his verbis; Ab hoc vetere, majore, plure, non veteri, majori, pluri. Quid quod ipse Valla hoc etiam aliqua ex parte vidit lib. 4. cap. 8c. Reperiuntur, inquit, luci pro luce, & vesperi pro vespere, & ruri pro rure. Hæc ille. Plaut. Cistell. Postea autem cum primo luci. Sic dicimus, tempore venito; & Cato dixit, Satisne tempore opera sunt confecta; & si tempore facias. Charisius à rure vel ruri probat. „[Carthaginè porro esse „Carthagine, patet ex hoc Virgilio; Tyria Car- „thagine qui nunc expectat. Et Corn. Nepos; „Ut Romæ Consules, sic Carthagine quotannis bini re- „ges creabantur. Cic 16. Attic. epist. 4. Sextum „fuisse Carthagine: & 8. Attic. 4. Salmone C. At- „ticum aperuisse Antonio portas.]

C A P. VIII.

Plura adjectiva uni substantivo eleganter
jungi.

Dicimus, inquit Valla, Hic robustus messor, ista robusta mulier: neque dicimus, antiquas robustus messor, antiqua robusta mulier. Hæc ille. At vero ratio ipsa præscribit, uni substantiæ simul multa coherere posse accidentia: nam ut libenter fateor, Catonem non posse simul esse frigidum, & calidum, ita libenter concedam, simul frigidum, crassum, ac album esse. Cicero pro lege Manilia; Mithridates magnis adventitiis multarum nationum copiis adjuvabatur: ibidem; Quam ita clausa erant nobis omnia maria, ut neque privatam rem maritimam,